

potrafią nazwać kwiatów. *Nie? To zaraz o nich opowiem. Zapraszam was na spacer po łące. Spacerujecie wraz z dziećmi. Zatrzymajmy się, pokażę wam te czerwone kwiaty. To tulipany. Podejdźmy do nich jeszcze bliżej. Dotknijcie ich – o, jakie delikatne. Pochylcie się nad nimi i powąchajcie – czy pachną?*

Ale, ale... (wyjmuję jeden kwiat z koszyka)...na moim kwiatku coś się dzieje! Coś tu jest! Kto jest ciekawy i nadstawi ucho? Podchodzę do dziecka, przykładam kwiat do jego ucha i naśladuję dźwięk wydawany przez muchę. Czy wiecie, co usiadło na kwiatku? Tak, to mucha. Nie przeszkadzajmy jej. Chodźmy dalej, tam gdzie rosną inne kwiatki. Zatrzymuję się przed koszem z żonkilami. Te żółte kwiaty to żonkile. Możecie je dotknąć, ale postarajcie się uczynić to bardzo ostrożnie. O...bardzo ładnie, cieszę się że potraficie tak delikatnie dotykać kwiaty. Ciekawa jestem, czy żonkile pachną? Kto jest ciekawy i je powącha? O, tak! Bardzo ładnie pachną – dzieci chętnie nachylają się nad kwiatami. Ojej! Co ja widzę, czy chcecie zobaczyć? Zanim wam pokażę to coś, powiem zagadkę. Tajemnicze coś jest małe, ma ubranko w paski: w paski żółte i czarne, ma skrzydełka i bzyczy o tak: zzzzzzzz. Czy zgadliście? ...To osa.

Odpocznijmy proszę, chwilę. Tutaj jest tak przyjemnie. Położymy się na łące, na plecach, na boku, na brzuszku, jak chce-

cie. Przez chwilę gromadka baraszkuje na kocu, dzieci przybierają dowolne pozycje.

● Wyciąg biedronek

Siedzimy na kocu. Mam dla was jeszcze jedną niespodziankę. Jest to zabawa w wyciąg biedronek. Przygotowałam dla każdego z was taką oto tekturową biedronkę. Stańcie obok siebie. Do rączek ddam wam po jednym patyczku. Zobaczcie, biedronka połączona jest z patykiem sznurkiem. Jeśli nawinięcie sznurek na patyk, biedronki zbliżą się do was. Dzieci uważnie nawijają sznurek na patyk. Brawo, cieszę się, że do każdego z was przyszła biedronka.

Czy coś słyszycie? To gwizdek konduktora, zaprasza nas do pociągu. Pożegnajmy łąkę, las, kwiaty, osy i muchy. Ojej. Czy słyszycie? To znowu gwizdek konduktora, mamy bardzo mało czasu – śpieszmy się na stację. Biegnijmy! Uf! Zdażyliśmy. Wsiądźmy do pociągu. Ostrożnie. Podaj mi rękę – pomogę ci.

Pociąg ruszył. Cała gromadka siedzi na ławce, w rzędzie, jedno dziecko za drugim.

Zaspiewajmy piosenkę, podróż upłynie nam szybko, a przede wszystkim miło.

Jedzie pociąg

(Polscy autorzy dzieciom, t. 5, s. 12)

Melodia popularna

*Jedzie pociąg z daleka,
na nikogo nie czeka.*

*Konduktorze łaskawy,
zabierz nas do Warszawy.*

Uuuuu....

*Trudno, trudno to będzie,
pełno ludzi jest wszędzie,
ale prędko wsiadajcie
do Warszawy ruszajcie.*

Uuuuu....

Dojechaliśmy. Jesteśmy na miejscu. Czy podobała się wam wycieczka? Namalujmy łąkę z zieloną trawą i kolorowymi kwiatami.

● Kolorowa łąka

Zajmijcie miejsca wokół rozłożonego na podłodze arkusza papieru. Popatrzcie, delikatnie moczę gąbkę w czerwonej farbie i przykładam ją do papieru. Spójrzcie, jaki ładny kwiatek. Teraz spróbujcie sami.

Dzieci nachylają się nad arkuszem papieru i z zaciekawieniem obserwują moje czynności. Niektóre dzieci odciskają kwiatek, inne z uwagą przyglądają się gąbce. Podchodzę do każdego dziecka, podziwiam jego pracę. Po skończonej zabawie, wspólnie z dziećmi wywieszam kolorową łąkę na tablicy prac artystycznych. □

(Z wydawnictwa Centrum Edukacji Ekologicznej w Łodzi, zob. AURA 2006, nr 2, dodatek ekologiczny)

Szlamnik rdzawy (z łac. *Limosa lapponica*) to średniej wielkości ptak wędrowny, którego nazwa gatunkowa wywodzi się z upodobania do brodzenia w płytkim błocie (szlamie) oraz rdzawobrazowego koloru piór, w jaki przyobleka się w okresie godowym. Długość jego ciała wynosi od 36 do 41 cm, rozpiętość skrzydeł 64-68 cm, a masa 160-293 g. Samica jest większa od samca, a jej cienki, lekko wygięty w górę dziób jest nawet o 20% dłuższy. Dzięki temu, w żerującym przy brzegu stadzie, samce i samice nie wchodzić sobie w parady, gdyż wybierają pokarm z wody na różnej głębokości. Dieta tego ptaka składa się głównie z bezkręgowców i w zależności od żerowiska, w jakim się aktualnie znajduje, są to mięczaki morskie, pierścienice, kijanki, owady itp. Szlamnik wydaje twarde, śmiejące się głosy „haheg, hiheg, kew kew”. Gniazduje w tundrze północnej Europy i Azji,

Ptaki Doliny Biebrzy

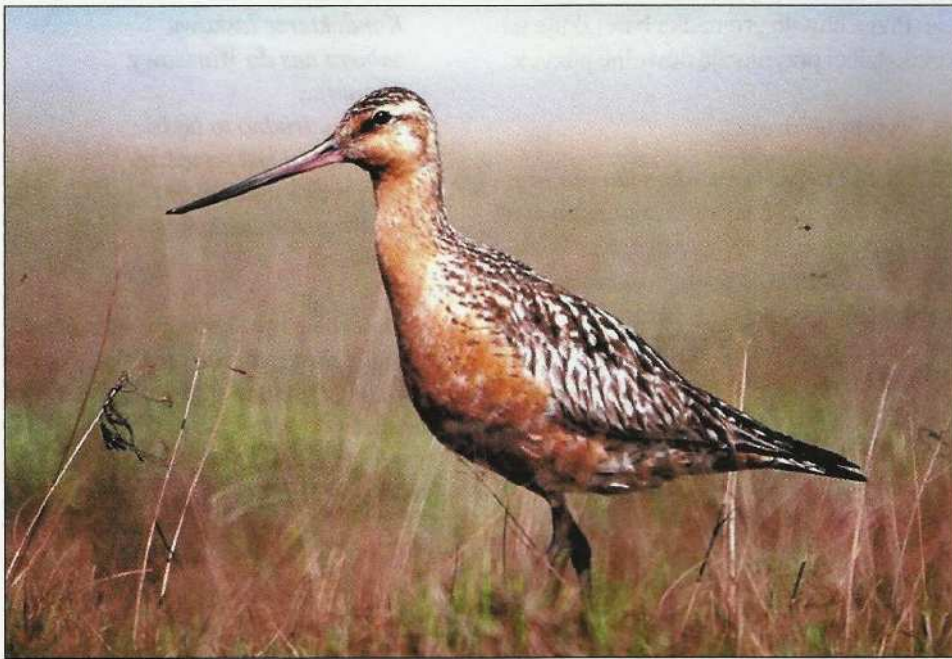
Sebastian Bielak

Szlamnik rdzawy

natomiast zimuje w ujściach rzek na południu Europy, w Afryce oraz Australii. W sezonie lęgowym zamieszkuje mokradła i podmokłe łąki arktycznej tundry, gdzie wśród mchów i niskich krzewów brązowo-szare upierzenie doskonale go maskuje. W Polsce jest oceniany jako gatunek regularnie przelotny (tzn., że pojawia się u nas co roku), ale praktycznie tylko na wybrzeżu, w głębi kraju jest bardzo rzadko spotykany. Podlega ścisłej ochronie gatunkowej.

Gniazdo szlamnika to płytki dołek położony zazwyczaj na suchym wyniesieniu ponad wilgotnym gruntem, osłonięty trawą i wysłany żółtymi traw. Od

maja do czerwca samica składa w nim od 3 do 5 (najczęściej 4) jaja w kształcie gruszki, koloru oliwkowozielonego, z ciemnymi plamami. W przeciwieństwie do wielu gatunków ptaków, u których wysiadywaniem jaj oraz opieką nad piskletami zajmuje się jeden rodzic, szlamniki dzielą swoje rodzicielskie obowiązki równo między sobą. Samiec wysiadyuje jaja w ciągu dnia, natomiast samica nocą, gdy jedno z nich pilnuje gniazda, drugie często przesiadyuje na szczycie pobliskiego krzewu lub niskiego drzewa. Po upływie 21 dni na świat przychodzą piskleta. Szlamniki wychowują tylko jedno pokolenie potomstwa w ciągu roku.

Szlammik rdzawy w szatach godowych (fot. Tim Bowman, USFWS)

Szlammiki rdzawe pojawiają się w całym kraju w czasie wędrówek, tj. od kwietnia do maja (przelot wiosenny) oraz od lipca do października (przelot jesienno), lecz w niewielkich ilościach. Najczęściej spotyka się je wtedy na brzegach jezior, rzek i mokradeł, a niekiedy na pastwiskach oraz łąkach. Często widuje się pojedyncze ptaki odpoczywające na dużych zbiornikach zaporowych, np. na zbiorniku Jeziorsko zaobserwowano je dotychczas 58 razy, a na zbiornikach Nyskim i Turawskim łącznie 73 razy. Na wschodzie kraju ptaki te pojawiają się rzadziej. Znacznie liczniej zatrzymują się nad polskim wybrzeżem Bałtyku, choć nie tak masowo, jak wzdłuż zachodnich wybrzeży Europy. W największych ilościach przylatują nad Zatokę Gdańską, nad ujście Wisły, gdzie największe, wi-

W czasie przelotów nad Polską szlammiki zatrzymują się na łąkach w dolinie Biebrzy (fot. Sebastian Bielak)

Szlammik rdzawy wśród traw (fot. Tim Bowman, USFWS)

dziane we wrześniu 1991 roku stado, liczyło aż 80 ptaków. Na pozostałych odciinkach wybrzeża pojawiają się rzadko, co wskazuje, że ptaki te przelatują tamte dy bez zatrzymywania się.

Literatura:

- GŁOWACIŃSKI Z. (red.) 2002. Czerwona Lista Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce. Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk. Kraków.
 HUDEC K., 1993. Przewodnik ptaki. Wydawnictwo Multico. Warszawa.
 KŁOSOWSKI G., KŁOSOWSKI S., KŁOSOWSKI T., 1991. Ptaki Biebrzańskich Bagien. Krajowa Spółdzielnia Artystyczno-Techniczna KSAT. Warszawa.
 PERRINS M. C. (red.), 2004. Wielka encyklopedia ptaków. Wydawnictwo Muza SA. Warszawa.
 ROZPORZĄDZENIE 2001. Rozporządzenie Ministra Środowiska z 10.04.2001 r. w sprawie ustalenia listy gatunków zwierząt łownych oraz określenia okresów polowań na te zwierzęta (Dz. U. nr 43, poz. 488)

- ROZPORZĄDZENIE 2001. Rozporządzenie Ministra Środowiska z 26.09.2001 r. w sprawie określenia listy gatunków zwierząt rodzimych dziko występujących objętych ochroną gatunkową ścisłą i częściową oraz zakazów dla danych gatunków i odstępstw od tych zakazów. (Dz. U. nr 130, poz. 1456)
 ROZPORZĄDZENIE 2004. Rozporządzenie Ministra Środowiska z 19.04.2004 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustalenia listy gatunków zwierząt łownych oraz określenia okresów polowań na te zwierzęta (Dz. U. nr 76, poz. 729)
 ROZPORZĄDZENIE 2005. Rozporządzenie Ministra Środowiska z 11.03.2005 r. w sprawie ustalenia listy gatunków zwierząt łownych (Dz. U. nr 45, poz. 433 i 434)
 SOKOŁOWSKI J., 1992. Ptaki Polski. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne. Warszawa.
 TOMIAŁOJĆ L., STAWARCZYK T., 2003. Awi-fauna Polski. Rozmieszczenie, liczebność i zmiany. Tomy I, II. Polskie Towarzystwo Przyjaciół Przyrody „pro Natura”. Wrocław.

Zdjęcia (USFWS) zostały udostępnione dzięki uprzejmości United States Fish and Wildlife Service.